

Den Selvejende Institution Overførstergården. Årsberetning 2005.

Årsberetningen er i anledning af herbergets 10 års jubilæum skrevet, så den dækker begivenheder og erfaringer i perioden fra starten i august 1996 til i dag. Vi takker Dansk Funktionær Forbund for hjælp til tryk af beretningen, som har gjort den mere indbydende end vi selv magter.

Starten i 1991.

Overførstergården er en selvejende institution, stiftet i 1991 med det formål - ud fra et demokratisk og socialt livssyn - at tilbyde bolig og ophold, uddannelses- og erhvervsaktiviteter mv. til personer, der er hjemløse eller ikke kan tilpasse sig det almindelige samfundsliv, især på grund af alkoholproblemer og psyko - sociale vanskeligheder.

Det lidt sære navn "Overførstergården" stammer fra den gang, hvor den danske statsadministration talte tysk, hvor gården blev bygget som tjenestebolig for områdets skovridder: Overførsteren. I starten af 1900 – tallet blev ejendommen overtaget af velhavende familier, for i 1950 at blive købt af Københavns kommune. Gården var forfalden, men lå stadig som en smuk ejendom i en stor park, beboet af 25 fattige alkoholikere, da kommunen lukkede den i 1990 for at bruge ressourcerne på ambulatorier i byen. Den løsning brød alkoholikerne og personalet sig ikke om. De protesterede. Protesterne hindrede ikke lukningen, men den førte til starten af bestyrelsen for den selvejende institution, som tog navn efter Overførstergården.

Herberget Overførstergården åbner i 1996.

Bestyrelsens første mål blev at købe gården af Københavns kommune og omdanne den til et herberg, som kunne drives i overenskomst med Københavns amt. Med god opbakning fra Sygekassernes Helsefond og støtte fra Socialministeriet, Sundhedsministeriet m.fl. lykkedes det allerede i 1991 at samle i alt 3 mio. kr. til købet. Alligevel skulle der efterfølgende gå endnu 5 år, før det lykkedes at opnå de nødvendige aftaler med Københavns amt. Amtet kunne ikke leve op til den oprindelige aftale, så løsningen blev at amtet købte ejendommen og bestyrelsen lejede lokalerne af amtet. De indsamlede midler blev brugt til nødvendige istandsættelser og står som pant i ejendommen. Historien er kompliceret, den handler om almenyttige kræfters lille indflydelse i forhold til offentlige administrationer og falder som sådan uden for rammerne her. Her kan vi nøjes med at glæde os over resultatet:

En smukt istandsat Herberg åbnedes i august 1996 med plads til 19 hjemløse, siden udvidet med 4 udflytterpladser. Siden åbningen i 1996 har over 1000 hjemløse boet på herberget. Mødet med de hjemløse har givet mange erfaringer og har ført til en stigende indsigt i holdninger og redskaber, som er nødvendige for at yde en optimal hjælp.

Idé - grundlaget: En helhedsorienteret hjælp.

Et herberg rummer tilbud om midlertidig bolig, mad, varme, personlig hygiejne, omsorg, støtte og rådgivning, og er som sådan kun en del af løsningen, hvis man skal yde ordentlig hjælp.

Mange hjemløse misbruger alkohol, piller eller narko, har sociale og psykiske vanskeligheder, er fraskilte, ensomme, er mænd over 30 år. Økonomisk har de ofte en stor privat gæld. Arbejdsmæssig er stort set alle langtidsarbejdsløse, nogle har aldrig været i stabilt almindeligt job. De er fattige, lever af overførselsindkomster, især kontanthjælp. En mindre del får førtidspension. Enkelte får arbejdsløshedsunderstøttelse.

Bestyrelsens målsætning er at yde en hjælp der er helhedsorienteret, eller på moderne dansk: holistisk, og som omfatter det, der er brug for: arbejde og uddannelse, fritidsaktiviteter og klubber, personlige kontakter til venner og familie, et godt sted at bo, behandling af misbrug, sindslidelser og andre sygdomme, kort sagt en hjælp som giver hjemløse de samme muligheder og friheder som alle andre har.

Målsætningen lyder vel ambitiøs, men skal ses i sammenhæng med at hvis man ikke stiler efter denne helhed i hjælpen, er effekten begrænset, både set ud fra den hjemløses synsvinkel og ud fra en samfundsmæssig og økonomisk synsvinkel. Hjælpen skal være individuel, den skal svare til den enkelte hjemløses behov og egne ressourcer. Det ville være nemt, hvis der kun var brug for en bolig. Men hjemløse har altid flere problemer.

Et typisk eksempel.

Lad os tage en af herbergets typiske beboere som eksempel: LL er 42 år. Han er enlig, har 1 barn på 23 år, som han ikke har set i flere år. LL var meget fraværende i folkeskolens afgangsklasser og kom ikke videre i en erhvervsuddannelse. Hjemmet støtter ham lidt men ikke meget. Forældrene er fraskilte, faderen er væk og moderen kan ikke klare ham alene. Efter flere mislykkede forsøg, bl.a. på Teknisk Skole, kom LL i arbejde på et byggeområde. Det gik godt de første 4 – 5 år, men så blev der for meget fravær, sygdom. Siden har han med stadig større mellemrum arbejdet inden for service og handel. Da han kommer til Herberget, havde han boet hos tilfældige bekendte i flere år. Han har på et tidspunkt fået anvist egen lejlighed, men mistede den igen da huslejen ikke blev betalt og naboerne klagede over støj og lugt. Økonomisk har han levet af midlertidig kontanthjælp i mere end 10 år. Han er fattig, har gæld på i alt 55.000 kr. til DSB, NESAs, Danske Bank, Lyngby Centret og kommunen. Han lever ensomt bortset fra en vis kontakt med moderen. Helbredsmæssig er han præget af at han har ondt i ryggen og dårlige tænder, han bliver nemt stresset, virker angst. Han er fyldt med følelser af skyld, skam og vrede. Kan virke truende. Han søger af og til hjælp hos læge, skadestue og ambulatorier, hvor han får ordineret smertestillende og beroligende medicin i et omfang som har karakter af misbrug. Medicinen står ikke alene. LL startede med at ryge hash og drikke i 13 – 14 års alderen og er siden blevet mere og mere afhængig. Ind imellem har han brugt speed, kokain. Han har været gennem misbrugsbehandling flere gange, men er hver gang faldet tilbage. Han har været i aktivering i forskellige projekter uden resultater.

LL har en sagsbehandler i opholdskommunen, men der har været så mange, han ved ikke hvem det er nu. Sagsbehandleren er den, der sammen med LL skal opstille en handleplan for, hvordan LL bliver hjulpet relevant, og som skal koordinere hjælpen. Planen skal følges op i samtaler med LL hver 3. måned. LL ved ikke om han har en handleplan og husker ikke, hvornår han sidst har mødt sagsbehandleren. Hvis han har været indkaldt er han ikke mødt op, formentlig fordi han har været påvirket.

Sagsbehandlere har i reglen mere end 100 sager at tage vare på. Det er langt fra alle, der er så komplicerede som LL, men alle sager er vigtige.

Regler og realiteter.

Principielt set er der rigtig mange hjælpemuligheder til en mand som LL: Rådgivning, revalidering, støttekontaktperson, hjælp til behandling, boligstøtte, hjælp til enkeltudgifter, gældsrådgivning, kontaktsamtaler, erhvervspraktik, arbejdsprøvning, mentorordning, psykologsamtaler, tandpleje, gældsrådgivning, ophold på væresteder og midlertidige boformer, specialundervisning, psykiatrisk behandling, misbrugsbehandling på døgninstitutioner eller ambulatorier, sygehusbehandling, fleksjob, førtidspension, beboerrådgivning m.m. m.

Hvorfor bruger LL så ikke de mange tilbud? Realiteten er at LL ikke fortæller om sin situation til mennesker han ikke kender og at han skjuler sit misbrug; de skiftende kommunale sagsbehandlere når heller ikke at få overblik over LL's situation og har desuden ikke kompetence til at sammensætte handleplanen uden at skulle konferere med egen ledelse, andre myndigheder m.v. Alene proceduren for at komme i misbrugsbehandling kan slå forløbene i stykker.

Det er almindelig praksis at medarbejderne på herberget i samarbejde med de hjemløse udformer handleplaner, som de kommunale sagsbehandlere godkender eller eventuelt modificerer. Men det er desværre også almindelig praksis at kommunale sagsbehandlere forestår økonomiske afgørelser og derudover kun har et spinkelt kendskab til de hjemløse. Derfor opstår der nemt forvirring om, hvem der har ansvaret for at følge planen op.

Realiteten er at den koordinering, som er nødvendig for at opnå resultater, ofte overlades til den eneste som følger med hele tiden, men ikke kan klare opgaven: den hjemløse selv.

Elementerne i helheden findes spredt uden for Herberget i kommuner (økonomi, aktivering, bolig m.m.), ambulatorier og institutioner (misbrugsbehandling), boligejere og – udlejere (boliger), arbejdsformidlinger, uddannelsessteder og virksomheder (uddannelse og arbejde). Hvert af disse systemer er store og har deres egne prioriteringer, som kan være overordentlig svære at få til at gå op i den ønskede, højere enhed.

Man kan godt søge at udvide et herberg, så det omfatter helheden, som det skete på tidligere tiders arbejdsanstalter og forsorgshjem. Men dels kan man ikke skrue udviklingen tilbage, dels vil det også medføre en udvikling i retning af total – institutioner, som rummer andre former for begrænsninger og isolation. De optimale løsninger er de, som fremmer de hjemløses integration i det almindelige samfundsliv og som forudsætter et udvidet samarbejde med kommuner, virksomheder, behandlingssteder, boligselskaber og andre, som har nøglerne til den helhed, der svarer til hjemløses faktiske situation.

Man kan så måske stille spørgsmål ved, om det er rigtigt at stille så omfattende krav om koordinering til så svage grupper. Men som reglerne er i dag er der ingen anden udvej.

Herberget

Målgruppen: Herberget Overførstergården er et midlertidigt botilbud i henhold til den sociale servicelov, SEL, § 94 for mænd og kvinder mellem 18 og 67 år, der på grund af alkoholrelaterede eller psyko - sociale problemer, ikke har nogen bolig eller ikke kan opholde sig i egen bolig. Vi modtager ikke aktive stofmisbrugere, og man skal være i behandling eller være velbehandlet, hvis man har psykiatriske problemer.

Omsorg: Det er herbergets opgave, i.h.t. Socialministeriets vejledning til Serviceloven, at “forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse gennem kontakt, tilbud om samvær, aktivitet, behandling omsorg og pleje”. Herberget tilbyder ud over det helt basale som en seng at sove i, ligeledes ernæringsrigtig forplejning, mulighed for personlig hygiejne.

Handleplaner: Efter SEL § 111, stk.1 har kommunen eller amtskommunen pligt til at give tilbud om udarbejdelse af en skriftlig handleplan, bl.a. til personer der ikke har egen bolig eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig. Er der tale om en ydelse af længere varighed, skal der efter SEL § 113 ske en løbende opfølgning af indsatsen. Det anbefales i Socialministeriets vejledning af 10 marts 1998, at § 94 bo-formen tager initiativ til udarbejdelsen af handleplanen, og at denne så vidt muligt udarbejdes i samarbejde med brugeren.

Aktiverende støtte under opholdet kan omfatte fritidsaktiviteter og målrettede tilbud, samt arrangementer for nuværende og tidligere beboere, bl.a. i forbindelse med højtiderne. Der foretages udflugter til AF, væresteder, klubber i forskellige kommuner med henblik på tiden efter opholdet. Ud over dette generelle, motiveres de beboere som blot “sidder”, i en mere struktureret form til at deltage fysiske aktiviteter, så som gå og løbeture i omegnen, svømning, fitness etc.

Efterværn: Herberget har jf. socialministeriets vejledning af 10 marts 1998 pligt til, i samarbejde med hjemkommunen og den enkelte bruger, at tilbyde efterforsorg. Denne vil som udgangspunkt være af indtil et års varighed. Tilbuddet om efterværn er baseret på en skriftlig og gensidigt forpligtende aftale/ handleplan.

Efterforsørgsarbejdet udføres i en vekselvirkning på brugerens eget hjem og på institutionen. Funktionen kan bestå af flere af følgende elementer: Praktiske gøremål i eller uden for boligen; almindelig rådgivning og vejledning, herunder økonomi; etablering af kontakt til familie, venner, fritidsaktiviteter; job/uddannelse; støtte til at holde sig ude af misbrug

Beboerne, statistisk set.

I 2005 har der været indskrevet 180 hjemløse på herberget. Nogle har været indskrevet flere gange. Renset for genindskrivninger er der tale om 152 personer. Heraf er 26 (17 %) kvinder og 126 (83 %) er mænd.

Aldersmæssigt er 2 mellem 18 – 21 år, 2 er mellem 22 – 24 år, 15 er 25 – 30 år, 39 er 31 – 40 år, 76 er mellem 41 – 50 år og resten, dvs. 46 er 51 – 67 år.

Hvor kommer de hjemløse fra? Det vides ikke altid, men som regel kendes den hjemløses opholdskommune, dvs. den kommune, hvor den hjemløse har folkeregisteradresse. Det er samtidig den kommune, der betaler en del af udgifterne ved opholdet. Rangordnet efter antal fordeler de 180 indskrivninger sig således:

København 57, Gentofte 22, Gladsaxe 12, Brøndby 10, Lyngby 10, Høje-Taastrup 10, Ishøj 5, Greve 5 Søllerød 4, Rødovre 4, Hvidovre 3, Slagelse 3, Herlev 2, Glostrup 2. Resten fordeler sig med 1 og 2 indskrivninger fra mange forskellige kommuner over hele landet.

Omregnet til helårspladser er fordelingen på kommuner således: København 6½, Gentofte 3, Brøndby 1, Lyngby 1, Gladsaxe 1, Høje-Taastrup 1, Ishøj 1, Søllerød ½, Rødovre 1, Hvidovre 1½, Herlev 1. Øvrige kommuner i alt 4 ½.

Varigheden af opholdet svinger mellem nogle få timer og er sjældent mere end 6 måneder. Gennemsnittet er 3 måneder. I virkeligheden kort tid, når man tænker på, hvor meget en hjemløs skal have styr på.

Hvor flytter beboerne her, når de flytter ud?

- 44 er flyttet til egen bolig, dvs. en ny bolig som pågældende ikke havde i forvejen;
- 40 er udskrevet til bolig hos venner, bekendte eller familie; eller de er kommet hjem til egen bolig, hvor opholdet på herberget har forebygget tab af boligen;
- 8 er udskrevet til et værelse
- 8 er udskrevet til udslusningsbolig, dvs. en midlertidig bolig med efterværn;
- 5 er udskrevet til sygehus;
- 4 er udskrevet til Blå Kors behandlingshjem;
- 16 er udskrevet til anden § 94 boform;
- 29 er uoplyste, hvilket kan dække over pludselig, ikke planlagt udskrivning, udeblivelse, manglende lyst til at oplyse herom mv.

Veje til arbejdet.

Næsten alle hjemløse er langtidsarbejdsløse og har levet af midlertidig kontanthjælp i over 5 år. Nogle formår selv at finde arbejde, men er sjældent i stand til at beholde det på grund af misbrug og psykiske eller sociale vanskeligheder. Nogle finder midlertidig beskæftigelse i kommunale projekter eller støttet arbejde. Kommuner og AF har forpligtelser over for hjemløse som over for andre ledige med hensyn til rådgivning, aktivering osv. Men forpligtelsen synes svær at leve op til.

Hvis hjemløse skal videre i livet og ud af rollen som klienter, skal de have en chance for at komme i almindeligt lønnet arbejde. Hvis de ikke kan klare at arbejde, skal de alternativt kunne opnå fleksjob eller førtidspension.

Blandt de godt 1000 hjemløse, der har boet på herberget siden åbningen, har nogle været så medtagne, at de har brug for førtidspension, andre har givet op og vil bare drikke videre i ”fred og ro”. Men hovedparten kan og vil godt arbejde, hvis de er heldige at finde nogen der vil ansætte dem i et arbejde de kan klare.

Vejen til arbejdsmarkedet går normalt gennem ansættelser på almindelige private og offentlige arbejdspladser. Men den vej er ikke altid lige inden for rækkevidde, når udgangspunktet er, at man er hjemløs, har alkoholrelaterede og psyko – sociale problemer og bopælen er et herberg.

Sociale virksomheder.

I de første år efter herbergets åbning i 1996 søgte Overførstergårdens bestyrelse at sætte mere skub i adgangen til arbejdsmarkedet gennem start af små, sociale virksomheder, som kan ansætte og træne interesserede beboere. Resultaterne er bl.a. OFG Haveservice, der har indtægter fra havearbejde og rengøring m.m. Gentofte Loppemarked ved Charlottenlund Station, der har 45 studepladser hver søndag kl. 10 - 14 i perioden april – oktober. VIKA antik og Genbrug som i dag holder til i Virum. Virksomhederne er startede som projekter, men er siden etablerede som selvstændige virksomheder eller som del af Herbergets indtægtsdækkede virksomhed.

Konklusionen om de sociale virksomheder er, at de er nyttige redskaber, men komplicerede at sætte i gang og at drive med det nødvendige overskud. Det er utænkeligt at de - på det nuværende regelgrundlag og økonomiske vilkår - får et omfang som opfylder behovet for arbejdspladser til hjemløse og alle andre, som må leve uden for arbejdsmarkedet. Hvis principperne i de sociale virksomheder skal føres videre og udbredes til de mange hjemløse, som har brug for arbejde, skal der ske lovændringer og gives tilskud til virksomhederne, som kompenserer for de ekstra omkostninger der er ved at løse de sociale opgaver.

Helhedsorienterede jobkurser.

I de senere år har bestyrelsen i stigende grad sat fokus på, hvordan vi sammen med herbergets medarbejdere selv kan yde en bedre hjælp til beboerne, så de bliver selvhjulpne og kommer på det almindelige arbejdsmarked. Der er initieret forskellige projekter, omtalt senere i afsnittet ”Alkoholmisbrug: viden, behandling, arbejde”.

Erfaringerne fra disse projekter er kort fortalt, at hjemløse godt kan hjælpes i arbejde, hvis der ydes en individuel, helhedsorienteret hjælp som starter med hjælp til at komme ud af misbrug og slutter med en placering i et egnet job, fulgt op med flerårige tilbud om rådgivning ved tilbagefald.

Projektet har arbejdet med at forankre de helhedsorienterede forløb i kommuner og jobcentre, uden dette er lykkedes i tilstrækkelig grad. Kommuner og Jobcentre har kun kunnet udføre forløbene i begrænset omfang.

Projekterfaringerne er derfor videreført i en privat kursusvirksomhed, VIKON, som har afdelinger i Lyngby – Tårnbæk, Holbæk og Præstø. Herberget samarbejder fra 2006 med VIKON om i fællesskab at sikre beboerne med problemer udover ledighed, f.eks. misbrug, manglende sociale kompetencer og psykiske vanskeligheder, en bedre adgang til ordinære job på det private arbejdsmarked.

Forløbet forudsætter finansiering fra beboernes opholdskommuner og jobcentre, jf. Lov om en Aktiv Beskæftigelsespolitik § 32.

Varige boliger og bo – fællesskaber. De Hjemløses Boligselskab.

Opholdet på et herberg er midlertidigt, men mulighederne for at anvise varige boliger er begrænsede. Hjemkommunen har ansvaret for at skaffe boliger, men hjemløse er kun en blandt mange andre og mindre belastede grupper, der presser sig på og som ikke har råd til at købe hus eller ejerlejlighed. Når der anvises bolig er det ofte i områder, der i forvejen er socialt belastede og hvor der er tæt til bodegaen. Mange hjemløse frygter udflytningen fra herberget fordi de ved den fører til en ny deroute og ensomhed.

Igen er der tale om problemer som ikke kan løses alene af en selvejende institution, men som på de andre områder kan institutionen sammen med fonde starte med projekter, der spreder sig som ringe i vandet. Bestyrelsen har i flere år arbejdet for at opkøbe mindre ejendomme med plads til 6 – 8 beboere m.v. Foreløbig uden held, men som med andre projekter er det nok kun et spørgsmål om tid og stædighed. Behovet er der.

I 2004 samledes ideerne i et større projekt, hvor Fonden Realdania har ydet tilskud til udarbejdelse af et projekt: ”Fremtidens Boformer og Centre for rehabilitering af hjemløse”. Projektet indeholder både boliger, bofællesskaber samt de forskellige muligheder for hjælp og støtte, hjemløse har brug for med henblik på integration og forebyggelse. Oplæg til projektet blev færdig i december 2004. Det er endnu uvist om projektet kan realiseres.

I 2005 har bestyrelsen gjort endnu et forsøg gennem nedsættelse af en arbejdsgruppe, hvis kommissorium lægger op til start af et boligselskab, der kan rådgive hjemløse, samt træffe aftaler med boligselskaber og kommuner om nye muligheder for tilskud til udslusningsboliger.

Arbejdet har i 2006 ført til stiftelse af foreningen: ”De Hjemløses Boligselskab” med følgende formål:

- At sikre hjemløses adgang til egnede boliger, job eller pension og ædruelighed samarbejde med § 94 boformer m.v., kommuner, AF og almene boligorganisationer
- At give beboere på § 94 boformer m.v. muligheder for en helhedsorienteret udflytning og opfølgning, som i fornøden og individuelt tilpasset form sikrer ædruelighed, job eller pension, sociale netværk og efterværn.
- At administrere aftaler om udslusningsboliger og skæve boliger, samt rådgive hjemløse, institutioner og myndigheder om etablering og drift af aftalerne.
- Foreningen kan opføre eller leje boliger til opfyldelse af formålet.
- Foreningen kan modtage tilskud og oppebære indtægter ved salg af ydelser

Alkoholmisbrug: viden, behandling, arbejde.

På Overførstergården er omkring 75 % af beboerne misbrugere af alkohol, hash, ordineret medicin m.m. Misbruget er et primært problem i den forstand at forsøg på at hjælpe med arbejde, bolig, fællesskab m.v. nærmest er dømt til at mislykkes, så længe misbruget varer ved. Alligevel er det vanskeligt at gennemføre behandling. Bestyrelsen har taget flere initiativer for at fremme mulighederne for behandling af misbrug blandt hjemløse.

Et initiativ var åbningen af et Videnscenter om Alkohol i år 2000. Centrets formål var bl.a. at indsamle og formidle viden om alkoholmisbrug. Videnscentret er siden lagt sammen med andre centre i et Center for Socialt Udsatte.

Et andet initiativ er projektet: ”Flere og bedre veje til behandling af alkoholmisbrug blandt socialt dårligt stillede. Projektet gennemføres med midler fra Socialministeriet og i samarbejde mellem 7 herberger og

forsorgshjem, 6 amter og 10 kommuner. Projektet startede i 2001 og afsluttes år 2006. I perioden skal der ydes behandling til mindst 100 hjemløse, samt efteruddannelse og organisationsudvikling.

Dette projekt har åbnet nogle meget interessante nye veje. I starten forventedes det, at hjemløse skulle behandles på døgnbeholdingsinstitutioner for alkoholikere. Men erfaringerne var, at det dels var svært at motivere hjemløse for behandling, dels at når det lykkedes, var der alt for mange tilbagefald. Ud af en potentiel gruppe på over 2000 hjemløse, lykkedes det i perioden 2001 – 2003 kun at få 60 i døgnbehandling. Heraf lykkedes det kun for godt 20 % at forblive ædru. Næsten alle blev ædru under behandlingen og forblev ædru medens de var i behandling; men efter udskrivningen kom de ud til deres gamle miljø og faldt hurtigt tilbage i drikkeriet. Den opfølgning, som er nødvendig for at sikre varige resultater, foregik stort set ikke.

Projektet skiftede derfor over til at udvikle dagprogrammer i samarbejde med kommunernes jobcentre og arbejdsmarkedsafdelinger. Rationalet er, at næsten alle hjemløse med alkoholmisbrug samtidig er ledige på kontanthjælp, som kommunerne har en aktiveringsforpligtigelse over for. Dagkurser med jobsigte viste sig at være langt bedre som motivation for de hjemløse. Når der var udsigt til arbejde, var der en god grund til at stoppe drikkeriet. Det er også mere acceptabelt at komme på kursus for at få arbejde, frem for at skulle i behandling fordi man drikker.

Ved at vende projektet således lykkedes det i løbet af 2004 – 2005 at få op mod 300 langtidsledige kontanthjælpsmodtagere med misbrug igennem dagkurserne. Kurserne blev gennemført i flere kommuner og der var forskelle i de anvendte metoder. Resultaterne varierede med metoderne mellem 30 % og helt op til 75 %, med hensyn til hvor mange, der kom ud af misbruget og i gang med arbejde, uddannelse eller afklaring til pension. Da dagkurserne samtidig kan gennemføres til priser som gennemsnitlig kun er halvdelen af, hvad der betales for døgnbehandling, er der ingen tvivl om at Overførstergården med dette projekt har lykkedes med at udvikle nogle meget gode alternative veje til ædruelighed og arbejde.

Den endelige evaluering af projektet foreligger foråret 2006, men forventningen er, at der udover ny praksis også kommer mere varige forbedringer af mulighederne for at sikre ædruelighed og job eller pension til en meget stor gruppe af de hjemløse.

Hjemløses økonomi.

Næsten alle hjemløse er langtidsarbejdsløse og lever af overførselsindkomster. Nogle har førtidspension, nogle får arbejdsløsheds- eller sygedagpenge, men langt hovedparten lever af kontanthjælp. I 2005 var satsen for kontanthjælp for enlige over 25 omkring 8.500 kr. om måneden. Ca. 6.500 efter skat. Det er ikke mange penge, når man tænker på at man alene til husleje skal være heldig for at finde en 1 – værelses lejlighed til 3.500 kr. i områderne omkring Overførstergården.

Hertil kommer et særligt problem blandt hjemløse: Gæld, som måske ikke er så stor, men som er med til at gøre livet kaotisk. Typiske kreditorer er DSB, Skattevæsenet, kommunale myndigheder, EL – selskabet, TDC. Måske er der også købt lidt på afbetaling. Måske har man rester af bankgæld. Hjemløse har som andre mennesker ret til at få respekteret deres betalingsevne, hvis de viser viljen til at betale gælden, men hjemløse er sjældent gode til selv at håndhæve deres rettigheder og har derfor sjældent styr på det økonomiske grundlag for deres liv.

Bestyrelsen undersøger mulighederne for gældsrådgivning og håber at kunne realisere kurser herom i 2006.

Uddannelse.

Uddannelse har ikke nogen særlig prioritet blandt hjemløse, når bortses fra kurser i f.eks. EDB, kørekort, træfældning og andre korte, arbejdsrelaterede kurser. Det kan hænge sammen med at man som hjemløs i høj grad lever fra ”hånden til munden”, præget af usikkerhed og uden langsigtede perspektiver. Uddannelse kan blive relevant ved senere revalidering eller omskoling, men ikke medens man er hjemløs, hvor der er meget

andet, som skal være i orden først. Bestyrelsen var i 1997 initiativtager til Daghøjskolen i Centrum, som fortsat fungerer som Daghøjskole i København, nu fortrinsvis for ledige med hjerneskade.

Fritiden.

For en hjemløs er al tid fri tid, men ikke fritid i den positive betydning, som ordet har for andre mennesker. Som hjemløs har man ikke noget at holde fri fra eller til.

Under opholdet på herberget er der en vis struktur på dagen: morgenmad, frokost, aftensmad, kaffepauser og hyggesnak, rengørings- og køkkenpligter, billard, svømning, udflugter, TV, egne aktiviteter uden for gården. Man er sammen med andre, eller alene på sit værelse.

Men opholdet på herberget er midlertidigt. Der er ingen fast grænse, men alle ved at opholdet normalt slutter efter gennemsnitlig 3 måneder. Og hvad så derefter? Mareridtet for mange er at komme ud til ingen ting, et lille værelse eller en dårlig lejlighed, hvor man igen sidder og rådner op i sin egen ensomhed og hvor fællesskab med andre er forbundet med druk, bænke og bodegaer.

Bestyrelsen har igennem flere år støttet etablering og drift af klubben Boomerang, hvor nuværende og tidligere beboere kan finde sammen om de aktiviteter, som normalt hører til fritiden: fisketure, fælles spising, hygge, billard, udflugter m.v. Visionen er at klubben skal udvikles og ledes af beboerne selv, støttet af bestyrelsen og tilknyttet herbergets efterværn. Meningen er ikke at udvikle endnu et værested, styret af professionelle eller frivillige medarbejdere. Økonomisk skal klubben stå på egne ben. Da medlemmerne er fattige, må kontingentet være lille. Klubben startede oktober 2001 med det formål at drive alkoholfri klubvirksomhed samt tage øvrige initiativer, der fremmer samfundets forståelse og politikudvikling til gavn for hjemløse. Boomerang har ca. 30 medlemmer og har i 2005 gennemført en række aktiviteter, herunder: biografure, udflugter, foredrag, viseaftener, samtalegruppe. Boomerang drev bl.a. en kaffebod på Gentofte Loppemarked og fik en god indtjening til klubbens aktiviteter.

Internationalt samarbejde.

Overførstergården deltager så vidt muligt i samarbejde med institutioner fra andre lande. Det giver god inspiration og visioner til det daglige arbejde. Første projekt var under EU's fattigdomsprogram i 1997 – 1999, hvor vi samarbejdede med partnere fra bl.a. England, Holland, Spanien om bedre metoder i uddannelse, arbejde og efterværn. I 2002. kom vi med i et nyt fattigdomsprogram under EU, denne gang målrettet mod at udveksle informationer, erfaringer og praksis om integration af hjemløse med partnere i Skotland, Italien, Frankrig, Tyskland, Sverige, Østrig, Letland og Rumænien. Projektet indgår i et større program som skal fremme bedre nationale planer og en fælles europæisk rapport for arbejdet med at integrere marginaliserede grupper. Projektet, der er afsluttet med udgangen af 2005, har en egen hjemmeside: www.fohoin.info

Det internationale samarbejde førte til at Bestyrelsen tog initiativ til at bidrage til debatten om vilkårene for fattige og socialt udstødte i Danmark. Med støtte fra EU og Socialministeriet gennemfører Overførstergården sammen med en række organisationer på det sociale område i 2004 - 2006 et arbejde for at udvikle den danske nationale handleplan for fattige og socialt udstødte, kaldet NAP incl. DK.

Kommunalreformen.

Kommunalreformen forventes at få meget stor indflydelse på mulighederne for at yde en helhedsorienteret hjælp til hjemløse. Den umiddelbare konsekvens for Overførstergården er at driftsoverenskomsten, som hidtil er indgået med Københavns amt, fremover kan aftales med institutionens hjemkommune Gentofte.

Lovgivningen lægger op til at den eksisterende driftsoverenskomst videreføres uden ændringer i 2 år fra 1.1.2007. Men det er bestyrelsens håb, at erfaringerne med herberget og projekterne vil blive brugt til at udvikle supplerende aftaler og rammer som fremmer hjemløses muligheder for at opnå bolig, arbejde eller pension og ædruelighed, jf. at kommunalreformen samler alle mulighederne i borgerens hjemkommune.

-o0o-

Bestyrelsen.

Den selvejende institution Overførstergården ledes af en bestyrelse der består af:

- Mag.art. Preben Føltved (formand)
- Formand for I.O.G.T., Anne Sørensen, udpeget af Alkoholpolitisk Landsråd.
- Prokurist Jørgen Løkke, udpeget af Ledernes Hovedorganisation.
- Fhv. socialdirektør Paul H. Kristensen.
- Nina Berrig, medlem af Københavns Amtsråd, formand for sundheds- og forebyggelsesudvalget
- Karen Riis Kjølbye, udpeget af Gentofte kommunalbestyrelse.
- Cand. psyk. Per K. Larsen, Bringetoften 17. 3500 Værløse. (forretningsfører)

Bestyrelsen kan kontaktes ved henvendelse til forretningsfører Per K. Larsen, Unikon, Overgaden Neden Vandet 19, 1414 København K. Tlf. 3266 1560. Mail pkl@unikon.dk

Herberget Overførstergården ledes af forstander Kaare Engel og stedfortræder John Andersen. Herberget kan kontaktes på adressen: Jægersborg Alle 139. 2820 Gentofte. Tlf. 3976 3515.